

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgetana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fêrul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Seliștea”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Tîmășanu”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui em² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 17 Ianuarie 1903.

Nr. 3.

Judicatura în 1902 în cauze referitoare la asociațiuni și societăți pe acțiuni.

În anul expirat forurile noastre judecătorești au adus numeroase decizii și hotărâri principiale cu privire la societățile pe acțiuni și asociațiuni, prin cari parte se schimbă, parte se confirmă praxa observată pân' acum. În cele următoare ne vom ocupa cu cele mai principale din aceste decizii.

Representarea societății pe acțiuni. Modul cum are să fie reprezentată societatea pe acțiuni îl prescriu, precum se știe statutele, cari pretind adeseori subscrierea a doi directori, eventual a unui director resp. membru din direcțiune cu un procurist. Regulele statutorie cu privire la *signarea firmei* sunt normative și în cas când afacerile se încheie oral. Astfel s'a născut întrebarea: *îndreptățit este directorul executiv a angaja și dimite pe funcționari*, adică autorizat este directorul executiv a reprezenta societatea în acele afaceri interne, cari derivă din relațiunea dintre societate și funcționari? Prin deciziunea sa Nr. 176/902 Curia reg. a dat la întrebarea aceasta un răspuns negativ și fiindcă funcționarul dimis, care a reclamat escontentare totală nu a dovedit, că directorul executiv a fost investit din partea direcțiunii cu dreptul acesta, Curia a abstat dela dovada, dacă afirmativa promisiune de fapt s'a făcut ori nu, resp. a abstat dela jurământ. Curia reg. confirmând deciziunea tablei reg. a schimbat sentința tribunalului comercial și cambial. După părerea Curiei directorul executiv n'are decât drepturile, ce le are ori care alt membru al direcțiunii și titlul de director executiv, pe care legea nu'l cunoaște, este indiferent. Chiar când Curia ar avé drept în ce privește reprezentarea societății față de a treia persoană, totuși zace, fără îndoială, ceva în titlul de director executiv și anume chiar aceea, că directorul executiv are să dirigeze afacerile interne ale societății și să dispună de funcționari. Unde ar ajunge lucrurile, dacă la angajarea fiecărui ucenic ori servitor, directorul executiv ar trebui să se legitimeze? În praxă directorul executiv este investit, în ce privește conducerea afacerilor societății, cu un cerc de activitate atât de extins, încât funcționarii pot presupune cu tot dreptul, că directorul executiv, care este de regulă unicul membru al direcțiunii, cu care dînșii vin în atingere, este autorizat a încheia în numele societății afaceri de drept, a angaja și a dimite pe funcționari și a le

fixa salariile și sumele de escontentare finală. Așadar această deciziune a Curiei reg. stă în contradicere cu usanța comercială.

În cas de *urcare a capitalului social subscriitorii acțiunilor sunt obligați* la plată numai dacă subscripțiunea a succes, adică dacă s'a asigurat prin subscriere întreg capitalul social nou. Principiul acesta l-a enunțat Curia reg. prin deciziunea sa Nr. 722/901 când a obligat o societate pe acțiuni la replătirea sumei încassate dela un acționar, pentru-că o adunare generală de mai târziu a decis a urca capitalul social în loc de fl. 100.000, cât a fost proiectat dela început, numai cu fl. 25.000 cât s'a scris de fapt. Subscriitorul acțiunii, după părerea Curiei, n'a renunțat la dreptul său de a pretinde banii înapoi, prin faptul, că a participat ca acționar la adunarea generală următoare subscripțiunii. După suma reclamată însă compet. interese, pe baza analogiei §. 154 al L. C., numai dela intentarea procesului.

Deciziunile adunării generale pot fi atacate, conform §. 174 al L. C. numai, dacă sunt contrare legii ori statutele. Dreptul de a ataca deciziunile adunării generale compete fiecărui acționar, dar numai în cașurile de sus. Supracensurarea administrațiunii și nimicirea deciziunilor împreunate cu daună materială pentru societate, se înțelege nu o pot pretinde acționarii singuratici, pentru-că minoritatea este obligată a primi deciziunile valide ale majorității (Curia reg. sub Nr. 1242/901). D. ex. deciziunea prin care adunarea generală dă direcțiunii absolutoriul se poate ataca numai, dacă votarea absolutoriului este în contradicere cu legea ori cu statutele; din contră dacă s'ar schimba o dispozițiune trecută în statute din prospect, atunci deciziunea aceasta se poate ataca cu succes, pentru-că în sensul alineatului ultim al §. 179 al L. C. o astfel de schimbare este interzisă.

Deciziunile referitoare la modificarea statutele nici în casul acela nu pot fi atacate *prin proces* din partea acționarilor, când fundatorii ar fi luat oare-care angajament pentru asigurarea unor anumite avantaje, d. ex. că subscriitorii acțiunilor pot alege un membru în direcțiune. O astfel de condițiune este obligatoare pentru societatea pe acțiuni numai, dacă s'a trecut în statute. Dar dacă aceasta nu s'a făcut, acționarul nu o poate pretinde prin proces, ei responsabili sunt față de partidele contractante cel mult fundatorii. (alineea ult. a §. 154 a L. C.)

Deciziunile adunării generale se nimicesc preste tot foarte rar. În timpul mai nou s'a întâmplat aceasta numai în două casuri. Într'un cas Curia reg. a nimicit de-

cisiunea adunării generale (decisiunea 452/1901) fiind-că aceasta a autorizat direcțiunea de a face în statute în propria sa sferă de competență toate modificările cerute de tribunalul competent; căci prin aceasta a fost direcțiunea autorizată a face în statute nu numai modificări stilare (admise de judicatura noastră), ci și modificări esențiale, ceea-ce este contrar legii, ținându-se aceasta, conform §. 179, punct 7 al L. C. exclusiv de competența adunării generale. Iar în al doilea cas Curia reg. a nimicit (decisiunea Nr. 1382/1901) ea contrar statutelor o decisiune a unei adunări generale, în sensul căreia pierderea suferită la escomptul de cambii, care însă nu întrecea venitul anului de gestiune, avea să fie acoperită din fondul de rezervă, motivându-și aceasta decisiune cu impregiurarea, că pierderile de natura aceasta nu se pot considera ca „pierderi extraordinare“ prevădute în statute.

Cu privire la *asociațiuni* Curia reg. a adus în timpul din urmă următoarele decisiuni mai de importanță: Membrii asociațiunilor întemeiate cu responsabilitate limitată sunt responsabili numai cu părțile fundamentale subscrise, resp. plătite. (Curia reg. sub Nr. 805/1901). Altă chestiune este însă, dacă adunarea generală, *schimbând statutele, poate mări responsabilitatea membrilor ori nu?* Considerând că prospectul trebuie să conțină dispozițiuni cu privire la aceasta și că responsabilitatea limitată s'a trecut în statute din prospectul de fondare, statutele nu se pot modifica în sensul acesta din partea adunării generale, ci numai cu învoierea tuturor membrilor.

Esirea membrilor din asociațiune se poate întâmpla, conform § 225 din L. C., prin repășire, moarte și eschidere; de acestea se mai ține și transmiterea părții fundamentale și esirea provocată de creditorul privat. În casurile acestea nu se cuprinde însă încetarea calității de membru, din cauză neplătirii ratei prescrise, deși impregiurarea aceasta poate servi drept motiv de eschidere. Se naște acum întrebarea, oare prin neplătirea cuotei încetează dreptul de membru ipso jure ori poate servi numai drept motiv de eschidere? Dacă în cas de neplătire dreptul de membru încetează ipso jure, atunci membrul neglijent nu poate fi constrins, nici la plata restanței sale și nici la plățile următoare, dacă din contră replătirea constituie motiv de eschidere, atunci direcțiunea ori adunarea generală, ce este drept, poate exchide pe membrul neglijent, dar poate pretinde și plătirea. Curia reg. și-a basat decisiunea Nr. 1185/1901 dela 20 Martie 1902, pe un astfel de cas, în care conform §. 12 din statute, membrul care este în restanță în curs de 8 săptămâni, calculate dela ultima înscriere în libelul său de plată și care nu-și implinesce datorința în timp de 30 de zile dela provocare — încetează a face parte din asociațiune. Este evident, că sensul acestui §. este, de a pedepsi pe membrul neglijent pentru neglijența sa și nu de a l împărtași de privilegiu, de a-l dispensa de plată. †

Inmulțirea capitalului de operațiune al băncilor.

Capitalurile cu cari băncile de credit române operează de present, se compun din capitalul de acțiuni, din depozitele spre fructificare, din reescomptul cambial și lombardul efectelor proprii, iar la o singură bancă românească și din capital procurat prin emisiune de scrisuri fonciare. Acest din urmă ram de

operațiune numai cu greu se poate activa, fiind dreptu emisiunii de scrisuri fonciare legat de anumite norme legale, cari nu se pot observa cu înlesnire de cătră o mare parte a băncilor românesce. Aceste sunt puse prin urmare în imposibilitate de a-și învîrti numărarul plasat în credite hipotecare cu o dobândă mai rentabilă.

Cum ni se prezintă astăzi bilanțurile celor mai multe bănci românesce, înmulțirea capitalurilor de operațiune se face exclusiv prin reescompt și prin urcarea capitalului de acțiuni. Și unul și celalalt fel de înmulțire este scump pentru băncile cari prin cererea de bani sunt necesitate a-și mări astfel resursele bănesce. Costul de acuirare a acestui fel de capitaluri este în impregiurările de față prea mare în raport cu rentabilitatea ce revirementul acelor capitaluri poate să dea ca dobândă pentru institutul respectiv. Căci pe deoparte o urcare a capitalului de acțiuni nu este realizabilă, dacă nu se face promisiunea unei dividende *egale* cu aceea din anul *ultim* al acțiilor vechi, cari poate vre-o câți-va ani înainte au trebuit să se mulțamească cu o dobândă mai mică și deci sunt la noua emisiune în defavor față de nou emisele acțiuni. Aceasta mai ales atunci când emisiunea se face per nominal. De altă parte reescomptul încă nu stă în raport favorabil cu rentabilitatea capitalului înmulțit pe lângă un etalon scump cum este acela al reescomptorilor băncilor noastre.

Aceste momente ce le-am putut lua în privire în mișcarea operațiunilor băncilor noastre, ne-au îndemnat a suleva chestiunea dacă nu s'ar pute găsi un alt expedient de înmulțire de capital pentru băncile noastre mai dezvoltate. Această înmulțire capitalistă însă ar ave să fie de așa fel, ca costul acuirării să fie mai ieftin decât la ambele modalități susmenționate.

Fără casuri practice de precedentă la noi, nu ne putem pronunța decât în tesă generală asupra chestiunii ce ne preocupă, și ideea pe care vom a o suleva este încercarea emisiunilor de *obligațiuni cu prioritate*.

Obligațiunile cu prioritate credem a fi un bun și ieftin mijloc de înmulțire a capitalurilor băncilor noastre mai mari, oferind avantajii deosebite atât acestora cât și detentorilor efectelor de cari vorbim.

Obligațiunile cu prioritate sunt titlii de datorie pentru care emitentul promite o dobândă fixă și nevariabilă până la anunțare sau rescumpărare, și totodată oferă garanția priorității față de alți creditori.

Prin emisiunea estui fel de titli de valori băncilor noastre le-ar succede, credem, a-și augmenta resursele pe o basă solidă și rentabilă. Căci avantajile obligațiunilor cu prioritate sunt față de acțiuni acelea, că dobânda fiind de regulă măsurată după etalonul garanțiilor pupulare, ar fi neasemenat mai mică decât dividenda pentru o nouă emisiune de acții. Același avantajiu îl vom găsi totodată și față de reescompt și lombard chiar. Singurul defavor care la prima privire s'ar păre mai de importanță, ar fi garanția de prioritate a fondului de acțiuni pentru obligațiunile emise. Dar acesta va dispărea imediat dacă ne vom cugeta obligațiunile cu prioritate ca creanțe substitute unei părți din reescompt, care în ultima analiză încă trebuie garantat prin fondul de acțiuni.

Dobânda ce se promite pentru obligațiunile cu prioritate, fiind relativ mică va fi pentru banca emitentă un profit evident față de reescomptul scump și variabil în procentul său.

Nu înțelegem însă ideea aceasta în acel sens ca reescomptul să fie înlocuit absolut prin emisiune de priorități, ci credem că acolo unde în viitor se ivesce

necesitatea unei înmulțiri a capitalului de operațiune, să nu se recurgă imediat la urcarea capitalului de acțiuni sau la folosirea creditului de reescompt până la epuizare, ci să se aibă în vedere avantajile multiple ale unei emisiuni de priorități.

O încercare va putea dovedi practic dacă vor fi incurajați prin subscripțiune acești noi titli de valori la noi sau nu. Dar cum avem scrisuri fonciare notate la bursă și căutate de public — deși acest soi de efecte are alte beneficii față de priorități — credem că pentru acele instituite, cărora încă nu le este dat să poată face emisiuni de fonciare, prioritățile le-ar face sigur bune servicii. Unele dintre cele mai bine fondate bănci românești credem că ar putea iniția cu succes o încercare în această direcție și reușind concesiunea emisiunii și cotarea la bursă, am face un nou progres financiar de mare importanță, creând noi valori de plasament și nouă resurse de dezvoltare pentru instituțiunile noastre financiare. E. B.

Băncile populare în România.

„Creditul“, organ financiar ce apare în București, publică următorul articol semnat de directorul său Dl Chr. D. Stoicovici:

Procurându-ne anuarul băncilor populare din România pe anul 1902, întocmit de dl Dumitrescu Bumbescu, credem nimerit de a releva faptul că astăzi înființată în întreaga țară 700 bănci cu 59,844 membri și cu un capital de 4.250.600 lei; acum un an numărul acestor bănci era de 256 cu 20,604 membri și cu un capital de 2.345,046 lei. așa că sporirea dintr'un an într'altul este considerabilă.

La noi evenimentele economice se petrec cu totul altfel ca în alte țări. În timpuri de crasă instituțiunile financiare răsar ca prin farmec cum ar răsări o semântă svirlită la întâmplare pe un pământ în care plugul nu a tras nici o brazdă. Pe noi unii, creșterea așa de mare a băncilor populare la sate nu ne îmbucură de loc, căci credința noastră este că în multe părți sătenii nu și dau încă seama de rostul acestor instituțiuni și că au fost mai mult nevoiți să adere la statute pe care nu le-au înțeles și de a căror foloase nu se pot bucura în deajuns.

Nu putem însă se nu recunoaștem că sunt județe unde aceste bănci au fost întemeiate pe baze solide și care produc foloase însemnate populațiunii rurale, dar, năvala dată prin sate pentru înființarea de bănci ne pare pripită și vătămătoare scopului laudabil urmat de inițiatorii acestor așezăminte economice de folos obșteșc.

Dacă răsfoim puțin anuarul pe 1902, vedem că sunt bănci cu capitaluri care nu depășesc 300 lei, altele care nu pot să înceapă lucrările din cauza neînțelegerilor ivite în sinul consiliilor de administrație, altele ale căror afaceri nu sunt de fel prospere și sunt pe cale de a proceda la lichidare.

Ceea-ce este mai grav însă este faptul că din îndemnul pornit dela Ministerul instrucțiunii publice s'au creat sute de societăți care nu au personalitatea juridică, care nu pot sta în justiție pentru revendicarea drepturilor lor și care sunt administrate fără nici un control. Sătenii asociați nu sunt informați despre mersul societăților, consilierii de administrațiune dispun după cum le este placul de fondurile sociale și mai presus de toate, administratorii, fie ei preoți sau in-

vătători, nu sunt de fel în curent asupra modului cum ar trebui se ție contabilitatea acestor societăți.

Spunem aceste lucruri fără de patimă și cu credință că atrăgând atențiunea Ministerului de instrucțiune publică și a diriguiților acestor bănci, să iee din vreme măsuri pentru a asigura bunul mers al acestor instituțiuni menite să contribuie în mod puternic la dezvoltarea economică și socială a populațiunii noastre rurale.

De altminterlea trebuie se recunoaștem că chiar dl Dumitrescu Bumbescu, al cărui merit în întemeierea băncilor sătesci este mare, vede că trebuie să se facă ceva pentru a se asigura existența lor. D-sa cere recunoașterea băncilor ca persoane juridice, exprimă dorința ca administrația băncilor să se lase în grija membrilor lor, învățatori și preoți în primul rând, cere ca Statul să exercite un control permanent asupra operațiunilor băncilor, crede că este nevoie ca să se acorde acestor bănci anumite avantajii privitoare la executarea debitorilor răi platnici, la contractarea împrumuturilor pe amanete și la formalitățile privitoare la înființarea și conducerea băncilor, apoi ca ultim de ziderat găsim ideea — nimerită de altfel — ca să se înființeze o bancă populară centrală.

Nu putem împărtași în totul vederile dlui Dumitrescu-Bumbescu, mai ales că tinde ca toate băncile din sate se fie conduse numai de învățatori sau preoți, îndepărtând aproape cu deservire pe săteni, cari din banul lor și prin încrederea lor, pot asigura reușita unor asemenea instituțiuni. Lăsăm însă deoparte celelalte dorințe exprimate de dl Dumitrescu-Bumbescu, căci asupra lor vom reveni într'un număr viitor; ne mărginim însă să ne arătăm nemulțumirea noastră asupra dobânzii exorbitante percepută de băncile populare rurale. Așa, anuarul de care ne ocupăm, și care este oare-cum o lucrare oficioasă, arată că sunt bănci unde sătenilor, membri ai societăților li-se percepe dobânzi de 10, 12, 18, și chiar 24 la sută; cu asemenea dobânzi, țeranul este învățat nu este vorbă, dar' cu greu va putea înțelege el pe cărturarul care-i va vorbi cu convingere de marile foloase ale asociațiunii.

Administrațiune pricepută cinstită, cunoscătoare a nevoilor țeranilor, iată ce trebuie băncilor ca se inspire încredere; acordări de împrumuturi cu dobânzi mici, iată ce poate folosi țeranilor. Altminterlea toată munca va fi zadarnică și ideea de asociațiune care a început să se răspândească la sate va fi nimicită în paguba viitorului nostru economic și social.

Căile de comunicație în România.

(Naviagațiunea.)

Serviciul *maritim* român, auxiliar indispensabil al drumurilor de fier, a fost creat prin legea promulgată la 3 Maiu 1896, care a înființat direcția serviciului maritim român, dependentă de administrația C. F. R. Un credit de 10 milioane a fost votat pentru cumpărări de vapoare și întimpinarea cheltuelilor de exploatare. Serviciul maritim poseda la început vapoarele „Meteor“ (nafragiat în 22 Februarie 1898 la Capul Șablek) și „Medea“. Acest din urmă, devenind neapt pentru serviciu, a fost vândut în Maiu 1902. Serviciul maritim servește actualmente două linii:

I. Linia orientală Constanța-Constantinopole și vice-versa. Ea face serviciu de postă, călători și mărfuri. Două vapoare de lux servesc această linie, și anume: 1. Vaporul „Principesa Maria“, construit în 1896, care

are o lungime de 86 metri și o lărgime de 10 65 m., o capacitate în tone registru brut de 1605, iar netă de 502; o viteză mijlocie în serviciul curent de 17 noduri; și 2. Vaporul „Regele Carol”, construit în 1898, are o lungime de 106 70 m., o lărgime de 12 80 m., o capacitate brută în tone registru de 2369, iar netă de 839, și o viteză mijlocie în serviciul curent de 18 noduri. Costul acestor vapoare a fost de 1.526,252 lei 95 bani pentru „Principesa Maria” și 2.447,470 lei 32 bani pentru „Regele Carol I”.

II. Linia occidentală, care pleacă dela Dunăre sau Constanța la Rotterdam și înapoi, este servită de 5 vapoare de mărfuri, cari pot transporta și călători. Mărfurile transportate sunt cerealele și lemnele. La întoarcere ele aduc cărbuni și alte mărfuri din Olanda, Belgia, Anglia și Germania. Aceste 5 vapoare sunt de două tipuri:

a) Vapoarele „Bucuresci”, „Dobrogea” și „Iași”, construite în 1897, au o lungime fie-care de 92 70 m., o lărgime de 11 80 m., o capacitate în tone registru brut de 2267 9, iar netă de 1451 6 și o viteză în serviciul curent de 9 1/2 noduri. Costul acestor vapoare a fost pentru vaporul „Bucuresci” de 864.217 lei 72 bani, „Dobrogea” de 869.256 lei 94 bani și „Iași” de 875,516 lei 39 bani. Vapoarele „Bucuresci”, „Dobrogea” și „Iași” sunt provădute cu spardecuri și instalațiuni pentru transporturi de vite.

b) Vapoarele „Turnu Severin” și „Constanța”, construite în 1898, au o lungime de 86 67 m., o lărgime de 12 23 m. Vaporul „Turnu-Severin” are o capacitate în tone registru brut de 2214 74, iar netă de 1415 98 și vaporul „Constanța” are o capacitate în tone registru brut de 2212 8, iar netă de 1421 3. Viteza ambelor vapoare este de 10 3 noduri pe oră. Costul lor este de 775 653 lei 61 bani „Turnu-Severin” și de 772,044 lei 9 bani „Constanța”.

Linia orientală, servită de vapoarele „Regele Carol I” și „Principesa Maria”, este de 196 mile marine, adică distanța dintre Constanța și Constantinopole. Traiectul între aceste două orașe maritime se face în 12 ore.

Linia occidentală, servită de vapoarele „Bucuresci”, „Dobrogea”, „Iași”, „Turnu-Severin” și „Constanța”, este de 3522 mile marine, adică distanța dintre Brăila și Rotterdam. Traiectul se face în 16—17 zile.

Afară de vapoarele menționate, serviciul maritim mai posedă și câteva bastimente de servitudine: 1. „Sulina”, remorcher cu roate, cu instalațiuni de salvare, cu aparate de scafandru și cu pompe centrifuge. Lungimea acestui remorcher este de 36 m., lărgimea de 5 70 m., tonagiul net este de 87 tone registru, iar viteza mijlocie în serviciul curent este de 9 noduri. Costul său a fost de 100,000 lei. 2. „Evelin”, mică șalupă, care poate naviga împrejurul unui port, are o lungime de 29 30 m., lărgimea de 5 29 m., capacitatea brută în tone registru 99, iar netă de 69 88. Viteza mijlocie în serviciul curent este de 6 noduri, iar costul de 50,000 lei. 3. „Viitorul”, mică șalupă, care face serviciu împrejurul portului, în lungime de 16 45 m., lărgime 3 60 m., capacitate netă în tone registru 25, cu o viteză mijlocie în serviciul curent de de 75 noduri. Costul ei a fost de 30,000 lei. 4. „Tusla”, șlep de 40 tone capacitate.

Serviciul maritim român a servit cu vapoarele sale postale mai întâi linia Brăila-Constantinopole, după aceea, ca încercare, a servit porturile Salonic și Pireu. Cu vapoarele sale occidentale a mai făcut curse, afară de Rotterdam, în Italia, unde a transportat vite, la Cardiff și alte porturi de unde s'a întors cu diferite mărfuri.

Vapoarele, cari servesc linia Dunărea-Rotterdam, au costat 4.000,000 lei. Această linie produce un venit net anual de 600,000 lei.

Serviciul maritim a costat pe stat, dela 1897, de când funcționează regulat, până la 1 Ianuarie 1900, 13.400,000 lei, din cari 8 460,364 lei a fost costul vapoarelor și a ameliorărilor ce li-s'au adus.

Serviciul *navigației fluviale* a fost creat prin legea din 1887. Acest serviciu depinde de ministeriul lucrărilor publice, iar exploatarea se face de direcția serviciului hidraulic. Cheltuelile ocazionale anuale de acest serviciu sunt de aproximativ 1 1/2 milion lei. Navigația fluvială servesc regulat cu vapoare de pasageri următoarele porturi:

a) Galați-Isaccea-Tulcea-Sulina	I	traject	150	km.
b) Galați-Brăila	II	”	20	”
c) Silistra-Călărași-Ostrov	III	”	10	”
d) Giurgiu-Rusciuc-Zimnicea-Șistov, Turnu-Măgurele-Nicopole	IV	”	103	”
e) Giurgiu-Rusciuc	V	”	4	”
f) Calafat-Vidin	VI	”	4	”
g) Turnu-Severin-Cladova	VII	”	2	”

Cu vapoarele de mărfuri servesc următoarele localități, într'un singur traject, între Sulina și Vêrciorova: Sulina, Tulcea, Isaccea, Galați, Brăila, Măcin, Cocârgea, Cernavodă, Gura-Ialomitei, Hârșova, Boascic, Ostrov, Călărași, Silistra, Oltelnița, Turtucaia, Giurgiu, Rusciuc, Zimnicea, Șistov, T.-Măgurele, Nicopole, Samovitz, Corabia, Rahova, Zibra, Palanca, Bechet, Bistretz, Lom-Palanca, Déssa, Batevo, Vidin, Calafat, Cosova, Cetatea, Novoselo, Gârla-Mare, Timok, Țigănași, Birza-Palanca, Crivina, Velesnița, Hinova, Turnu-Severin, Vêrciorova. Pentru anumite comande, dacă o reclamă importanța lor, mai servesc și alte localități între Sulina și Regensburg.

Navigația fluvială se face între Sulina și Regensburg, adică pe o întindere fluvială de 2418 123 km. Aceste distanțe se repartizează astfel:

Dela Sulina până la frontiera ung. (Orșova)	947 123	km.
Dela Orșova până la Budapesta	726	”
” Budapesta ” ” Viena	291	”
” Viena ” ” Passau	301	”
” Passau ” ” Regensburg	153	”

Alte distanțe kilometrice între porturile dunărene române:

Dela Sulina până la Galați	150	km.
” ” ” ” Brăila	170	”
” ” ” ” Cernavodă	300	”
” ” ” ” Giurgiu	487	”
” ” ” ” T.-Măgurele	594	”
” ” ” ” Calafat	792	”
” ” ” ” T.-Severin	928	”
” ” ” ” Vêrciorova	946	”
” ” ” ” Frontieră	947 123	”

Afară de Dunăre mai cităm ca riu navigabil Prutul. Pe riurile Olt, Ialomița, Siret, Bistrița și Moldova ce au un inegal și neconstant volum de apă se fac numai transporturi de lemne.

Navigația fluvială posedă 12 vapoare de pasageri, 12 remorchere și 60 de șleपुरi. Iuteala maximă a vapoarelor de pasageri în josul Dunării este de 26 km.; iar în susul Dunării de 22 km. pe oră. Viteza medie a remorcherilor de mărfuri în susul Dunării este de 5 km.; iar în josul Dunării de 10 km. pe oră. Valoarea totală a vaselor serviciului fluvial și a șantierului dela Turnu-Severin este de 10.500,000 lei. După ultimul budget din 1902—1903, acest serviciu figura la cheltueli cu 1.900,000 lei; iar la venituri cu 2.000,000 lei.

JURISDICȚIUNE.

Competința după acțiuni. Adunarea generală pe 1901 a unei societăți pe acțiuni a decis urcarea capitalului social dela K 1.000.000 la K 2.000.000 prin o nouă emisiune de 5000 acțiuni à K 200.— Societatea a emis în 1901 numai 1000 de acțiuni, cu toate acestea perceptoratul competent a pretins competența după cele 5000 acțiuni, iar direcțiunea financiară a respins recursul înaintat contra acestei hotărâri.

Apelată cauza la *judecătoria administrativă*, aceasta, prin deciziunea sa Nr. 1083/1902, a schimbat hotărârile forurilor inferioare și a enunțat, că competența devine scadentă numai nemijlocit înainte de emisiunea acțiunilor; pentru-că în sensul §. 7 al art. de lege XVI din 1869 competența după acțiuni este plătibila înainte de emisiune și astfel societatea reclamatoare poate pretinde cu tot dreptul ca competența după cele 4000 acțiuni nouă, încă neemise, să o plătească numai nemijlocit înainte de emisiunea faptică a lor. *

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 14 Ianuarie 1903.

Abundența de numărare pe *piețu internațională* a ajuns la un stadiu neobiceinuit pe timpul acesta, așa încât dacă ar fi să facem deducțiuni pentru bunăstarea economică generală dela etalonul redus. ce dominează toate piețele, ni s'ar păre că timpul present are să se numească odată de istorici *perioada de aur*. Dar când ne uităm la viața practică, câștigăm convingerea, că scăderea continuă a etalonului nu provine din bunăstare ci din o stagnare generală economică. Băncile fac cele mai mari eforturi pentru a susține dividendele la nivelul de până aci. Pe piața universală discountul privat e de $2\frac{1}{2}$ procente, adică cu 1% mai scăzut ca în perioada corespunzătoare a anului expirat.

Pe *pieța internă* nu se mai simte nimic din încordarea dela finea anului, din contră ese tot mai mult la suprafață abundența de bani. Cambiile prime de bancă se discontează în Viena cu $2\frac{1}{4}$ procente, cele de portfel dela $3\frac{1}{4}\%$ în sus, și astăzi în monarhia noastră numărul este poate mai ieftin ca ori unde pe continent. În vederea diferenței însemnate între rata băncii noastre de emisiune și etalonul pieței libere se așteaptă sau o nouă reducere a ratei de bancă, sau ceea-ce este mai avantajos pentru bancă, procurare de material în piață.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Ministerul de agricultură ung. a publicat la 30 Dec. n. 1902 următorul raport despre situațiunea agricolă în țară:

În prima jumătate a lunii Dec. timpul a fost în cea mai mare parte frigos și sec. Zăpada ce a căzut pe o mare parte a țării a acoperit bine pământul; în jumătatea a doua a lunii însă timpul s'a muiat dintr'o dată și ploaia ce a căzut preste întreagă țara a topit zăpada, astfel că semănăturile rămase fără acoperământ de zăpadă au suferit în multe locuri de ger. Semănăturile în asemănare cu cele din anul trecut la această perioadă stau mai rău, și suprafața semănată este mai mică decât în anul trecut. Semănăturile de rapiță stau binișor unde ele au avut învâliș îndestu-

litor de zăpadă. În unele locuri agricultorii se plâng de lipsa de nutreț pentru animale. În regiunile superioare au înghețat în gropi mari cantități de cartofi și napi. Lucrările agricole s'au întrerupt aproape pretutindenea; numai în locurile nășipoase unii agricultori au început a face ici-colea arături de când timpul s'a mai muiat.

În *România* iarna a început pe neașteptate în Novembre și a fost de mare folos pentru agricultură, dar foarte păgubitoare pentru comerțul de cereale.

În 22 spre 23 Novembre au fost prinse de gheață circa 40 vapoare și aproape 200 șlepuri cu diverse soiuri de cereale. Înghețarea Dunării atât de timpuriu este considerată ca o catastrofă, de oare-ce în numitele vapoare și șlepuri sunt angajate multe milioane, subtrase acum din circulațiune. Afară de aceea ținerea timp așa de îndelungat a cucuruzului nou în vapoare și șlepuri face ca el să se strice, din cauza că nu se poate manipula. Toate încercările de a sparge gheața și a-și face drum până la Sulina au fost zădărnice. Acum însă în urma timpului călduros din decada primă a lunii Ianuarie Dunărea a început a se desgheta repentin; din cauza aceasta vasele și cerealele sunt amenințate de alt pericol.

Situațiunea pieței nu este satisfăcătoare.

Prețul cerealelor în Budapesta îl dăm la alt loc.

Piețele străine sunt ferme.

În mai toate țările din *Europa* temperatura în timpul din urmă a fost caldă și situațiunea agricolă favorabilă.

În *Republica Argentina* au căzut ploi abundente în timpul secerișului, și ele au înriurit în mod nefavorabil asupra calității grâului.

În *Australia* estimațiunea recoltei grâului din anul 1902 este: 8.700.000 hectolitri față de 15.544.000 hectolitri în 1901. Australia va trebui să importe aproape 4 milioane hl. de grâu.

Situațiunea din Argentina și Australia au contribuit mult la firmitatea cursurilor pe piețele europene.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Albina*“, institut de credit și de economii în *Sibiu*. În ședința sa dela 27 Decembre 1902 direcțiunea acestui institut a ales membru nou în direcțiune, la un loc devenit vacant prin renunțare, pe dl *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincol și director seminarial în Sibiu. Tot în ședința aceasta a fost ales secretar dl *Dr. Tiberiu Brediceanu* din Lugoș.

*

Asociațiunea de economii și ajutor din Ghiroc, și-a convocat a V-a adunare generală ordinară pe 25 Ianuarie a. c. când va avea să se alege între altele și comitetul de supraveghiere pe un nou period de un an. Bilanțul încheiat cu 31 Decembre 1902 arată un *profit net* de K 1108 65, față de K 894 02 în 1901. Unicul ram de operațiune *Escomptul* a crescut dela K 11.529 la K 15.031; *Capitalul social* dela K 9574 08 la K 11.735 88 și *Fondul de rezervă* dela K 1035 59 la K 1905 41. *Depozitele spre fructificare* se mențin la un nivel de tot scăzut K 529 37, față de K 279 62 în 1901. Venitul brut de K 1660 64 este mai mare decât în anul precedent.

*

Reducerea etalonului de interese la băncile noastre. Cu plăcere putem constata, că vederile expuse în primarticolul din Nr. nostru ultim cu privire

la reducerea etalonului de interese, sunt împărtaşite și în cercurile băncilor românești. Astfel ni se scrie, că *Cassa de păstrare din Mercurea* va acorda în viitor împrumuturi ipotecare dela suma de K 5000— în sus cu 7% interese, fără a reflecta la proviziune, la spese de manipulare și de scris.

De asemenea „*Ardeleana*“, institut de credit în Orăștie, după cum cetim în „*Bunul Econom*“, a hotărît, ca pe *cambiile comerciale* făcute pe termen dela 4 luni în jos, să se dea împrumuturi, începând de 1 Ianuarie 1903, cu interese de *netto* 7% așa că împrumuturile cambiale de această natură, vor fi cu 1% mai *eftine decât celelalte împrumuturi*. abstrăgând dela aceea, că la aceste cambii *nu se vor socoti nici un fel de competențe de scris*.

A mai hotărît, ca pe *viitor* să nu mai primească depuneri după cari să dea 6% nici chiar dela instituțiuni culturale, ci în viitor și acestea vor fi tratate ca și particularii, adică vor primi depuneri cu anunț de 1/2 de an 5 1/2%, iar fără anunț 5%. Această dispoziție însă *nu privește și depunerile de până aci*, care rămân pe lângă interesele ce le au ași, ci ea se va aplica numai la cele-ce se vor mai face în viitor.

Firme comerciale de prima bonitate și soliditate (societăți pe acțiuni, asociațiuni de anticipațiune, etc) își vor pute și ele escompta cambiile la „*Ardeleana*“ pe lângă conlus special al direcțiunii, cu interese de *netto* 6 1/2%.

Nou institut românesc de credit. În Zernesci este pe cale a se întemeia un nou institut de credit și economii cu numele „*Creditul*“. Acțiunile fiind toate subscrise, *adunarea generală de constituire* este convocată pe ziua de 17 Ianuarie n. 1903 în Zernesci. Președintele fondatorilor: dl N. Garoiu.

Din registrul firmelor. „*Albina*“ în Sibiu. Inregistrat: Dr. Eusebiu R. Roșca. — Șters: Leontin Simonescu. — „*Economul*“ în Cluj. Inregistrat: Dr. Elie Dăian. — Șters: Dr. Aurel Isac.

„*Concordia*“, societate comercială pe acțiuni în Sibiu licuidează. Licuidatori sunt foștii membri din direcțiune.

„*Concordia*“, societate comercială pe acțiuni în Szintye licuidează. Licuidatori au fost aleși: George Costa, Simion Ghiuca și Toader Fălcușan.

„Institutul de credit fonciar ungar“ între Săcui. Am anunțat la timpul său în coloanele revistei noastre, că „*Institutul de credit fonciar ungar din B. Pesta*“, dorind a veni prin împrumuturi *eftine* în ajutorul Săcuilor, strimtorați și exploatați afirmative de băncile române și sășesci, a înființat în Székely Udvarhely o *expositură*, chemată a implini gratuit toate lucrările împreunate cu exoperarea și intabularea împrumuturilor ipotecare. Precum aflăm acum, această acțiune de salvare a Săcuilor, contra unui pericol, neexistent, decât în capetele inferbintate ale unor dornici de căpătuială, a suferit, cel puțin deocamdată, eșec, căci banca din chestiune, după-ce a plasat între Săcui circa 3 milioane K, s'a hotărît să *sisteze* expositura înființată, din cauză, că cu procurarea extraselor funduare, a coalelor cadastrale, cu competența de intabulare și de timbru împrumuturile mici au rămas tot așa de scumpe ca și în trecut.

Institutul a cerut dela guvern, ca împrumuturile sub K 2000 să fie scutite de timbre și dacă cererea aceasta va fi favorabil rezolvată, atunci acordarea de

împrumuturi mici va fi luată între operațiunile regulate ale băncii.

Considerând impregiurările grele între cari trăiesc de present, nu numai micii proprietari săcui, ci țărâ-nimea din țeara întreagă ar fi numai de dorit, ca cererea „*Institutului de credit fonciar ungar*“ să fie favorabil intimpinată la locurile competente și să se decreteze în general pentru țeara întreagă, și nu numai pentru Săcui, scutirea de timbre la împrumuturile sub K 2000.

Asociațiunea centrală de credit din Budapesta a avut la finea anului 1902 în total 1512 membri. Numărul membrilor tuturor asociațiunilor în legătură cu asociațiunea centrală de credit se urcă la 270,000, față de 253,000 dela finea anului 1901. Numai în 3 comitate: Arva, Sáros și Turóc nu are filiale; în următoarele 5 comitate: Făgăraș, Moșon, Sibiu, Szepes și Zolyom funcționează câte o asociațiune, în toate celelalte comitate mai multe decât una. Institutul central a pus în 1901 la dispozițiunea celor 1512 asociațiuni din provincie în total suma de K 43 mil.

Numărul *asociațiunilor industriale* a fost la finea anului 1901 rotund 100, la cari s'au adus în 1902 încă 30, au fost deci la finea anului expirat 130, la cari participă în total 18,000 mici industriași. Capitalul ce stă la dispozițiunea acestor asociațiuni se urcă cu părțile fundamentale ale membrilor, cu subvențiunea dela stat și cu creditul acordat din partea centralei la K 10 mil.

Bănci cartelate. Băncile mai mari ale pietelor mai însemnate din Elveția au hotărît a fonda un cartel, cu scop de a ridica în modul acesta rentabilitatea afacerilor de emisiune, căci până acum la plasarea împrumuturilor publice, băncile elvețiene își făceau reciproc cea mai mare concurență.

CRONICA.

DI Nicolae Petra-Petrescu, unicul funcționar al institutului de credit și economii „*Albina*“ care a fost neîntrerupt în serviciul acestui institut dela înființarea lui până acum, cu finea anului 1902 s'a retras în pensie.

DI Petrescu s'a născut în 1848 în comuna Ibănesci, comitatul Murăș Turda, din părinți țărani. Și-a făcut studiile în Reghin, Bistrița și Blaj, unde a terminat gimnasiul, înscriindu-se apoi în cursul de teologie din Sibiu, iar după aceea intrând ca funcționar la „*Albina*“, care tocmai atunci se înființa. Ântăiu a servit la centrală, apoi a trecut la filiala din Brașov, unde în anii din urmă a fost dirigentul acesteia.

Model de hărnicie și conscientiositate dl Petrescu nu s'a ocupat în lunga sa carieră pe terenul financiar numai de afacerile strict aparținătoare oficiului, ci are la activul seu și o frumoasă activitate literară, care se cuprinde în două-spre-dece publicațiuni economice, financiare și beletristice. D.-Sa a redactat între altele „*Compasul Românesc*“, Anuar financiar pe mai mulți ani. A fost ~~un~~ de a-rindul conducătorul Asociațiunii pentru spriginirea învățecilor și sodalilor români din Brașov, cassarul Societății pentru crearea unui fond de teatru român, membru activ al Asociațiunii pentru lit. și cult pop. rom. etc.

Frumoasa activitate de până acum a dlui Petrescu ne face a crede că d-sa va aduce încă multe servicii reale națiunei noastre.

Cum s'au plătit cele 5 miliarde desdau-nare de războiu Germaniei de către Fran-zezi. Din memoriile dela 1871 ale generalului și admiralului german *A. v. Stosch* publicate în „Deutsche Revue“ de *U. v. Stosch*, extragem următoarele notițe interesante.

Versailles, 13 Februar 1871

Când sosii acasă, găsi la mine pe francezi cu 2 milioane de franci. a căror luare în primire mă ocupă până la 7 oare seara. Ei au adus numai bilete de bancă și cambu mari. trebuie însă conform condițiilor de pace să plătească 50 de milioane în aur, cari însă le primesc din afară și încă nu au sosit. Măne va fi prima plată în aur.

Pentru luarea în primire a cambiilor a fost chemat aici Bleichröder. El a fost vesel extasiat, vădând 2 cambii de câte 2 milioane taleri unul, ambe acceptate ale lui Rothschild. Mi le arată mai de multe ori și mă întrebă dacă poate exista peste tot ceva mai frumos. Era foc și pară pentru-că putea vedea atâta sumă pe un petec mic de hârtie.

Afară de dânsul mai era de față consilierul intim Scheidtmann care căută să se distragă din Causa monotoniei numărului banilor prin aceea, că din când în când sărea repede prin odaie făcând exerciții de gimnastică....

Domnii din comisiunea franceză își păstrară demnitatea prin aceea că nu acceptară o bucătură din dejunul meu; încolo erau însă gentili...

Versailles, 18 Februar 1871.

Voiesc să satisfac curiozității copiilor mei, spunând cum s'a petrecut cu numărul cel colosal. Întăiu plătiră Francezii suma întreagă în bilete de bancă de câte 1000 de franci.

Numărarea se făcu prin 20 de numărători și ținū 5 oare. În trei zile apoi se schimbă 20 milioane în argint. La această procedură să numărara numai saci singuratici, alți saci fură cântăriți primindu-se massa pe credința firmă în siglele franceze, cu toate acestea lucrul ne costă zilnic 6 oare. Măne se vor mai plăti încă 30 milioane în aur.... Războiul a nimic înăși toate mijloacele disponibile, și trebuie să se creeze valori nouă, înainte de ce s'ar puté număra mai departe....

#

Trageri la sorți.

Oblig. cu prem. de 3% ale Inst. aust. de credit fonciar („Bodencreditlose“ II. Emis. d. a. 1889).

(Tragera 65 din 5 Ian. 1903).

A) La tragera de amortisare au eșit seriile: 1135 1806 2812 2965 3258 3376 4569 4752 5227 5997.

Cele 500 losuri din aceste serii se rescumpără ab 1 August 1903 cu câte K 200— și se schimbă cu un bon care participă la ulterioarele trageri de câștiguri și încât nu ar eși la sorți se va rescumpăra cu câte K 20—.

B) Tragera de câștiguri:

Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K
440	11 400	2387	18 100000	5217	30 400
485	32 400	2653	38 400	5217	32 400
644	50 400	3152	11 400	5699	16 4000
1196	1 2000	3695	33 400	5994	7 2000
1824	16 400	4945	26 400		

Rambursarea (minus 20%) ab 1 Aug. 1903, prin ce obligațiunea se amortisează. Tragera proximă la 5 Maiu 1903.

Losuri pentru Regularea Dunării d. a. 1870.

La tragera din 2, 3 și 5 Ian. 1903 s'au făcut următoarele câștiguri principale: Nr. 53312 K 140000; Nr. 68221 K 2000; Nr. 92285 K 16000; Nr. 167762 K 10000; Nr. 204815 K 50000,

Alte 5489 losuri au câștigat câte K 200—.

Losuri de stat din a. 1854.

(Tragera 97 de serii din 2 Ianuarie 1903).

Au eșit la sorți următoarele 81 serii: 161 213 314 331 361 396 414 462 527 545 548 598 609 705 711 718 723 752 806 848 891 953 1015 1026 1118 1190 1332 1342 1350 1374 1419 1478 1542 1563 1586 1602 1616 1661 1700 1805 1821 1843 1954 1994 2007 2063 2087 2129 2347 2374 2469 2470 2480 2537 2544 2558 2614 2618 2821 3000 3074 3080 3132 3138 3213 3227 3246 3263 3268 3344 3355 3517 3528 3566 3568 3670 3710 3731 3801 3808 3952. Tragera de premii se va face la 1 Aprilie 1903.

Losuri „Credit“ din a. 1858.

(Tragera 153 serii și numere din 2 Ianuarie 1903).

Dintre următoarele 34 serii sortate: 72 81 112 114 317 601 778 942 1292 1317 1458 1478 1533 1602 1693 1760 1873 1887 2005 2019 2103 2162 2203 2408 2476 2800 2893 2551 3032 3340 3416 3487 3500 4045 au eșit cu câștiguri mai mari:

Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K
72	16 800	1317	57 800	1887	18 3000	2893	87 2000
112	71 800	1478	19 800	1887	45 800	2951	12 60000
114	64 800	1478	89 30000	2005	64 800	2951	27 800
317	86 3000	1478	97 800	2019	54 800	2951	56 800
601	30 800	1533	36 800	2019	78 800	3032	58 2000
601	38 800	1533	67 800	2019	94 800	3340	62 800
778	1 10000	1602	24 800	2103	70 2000	3416	16 800
778	59 800	1602	63 800	2103	77 800	3416	26 800
778	67 3000	1693	5 4000	2800	13 10000	3500	51 800
942	31 800	1693	87 800	2800	45 300000	3500	54 800
942	58 800	1760	72 800	2800	77 800	3500	63 800
1317	19 800	1760	75 4000	2800	91 800	4045	3 800

Celelalte losuri din seriile sortate câștigă câte K 400—. Rambursarea (minus 20% dare) ab 1 Iulie 1903. Proxima tragera la 1 Iulie 1903.

Losuri austr. „Crucea roșie“ à 10 fl. d. a. 1882.

(Tragera 52 din 2 Ianuarie 1903).

A. Tragera de câștiguri:

Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K	Seria Nr.	K
120	22 70000	3522	44 200	6631	31 100	9250	32 100
1085	7 200	3825	13 100	6728	18 100	9636	6 200
1773	7 200	4022	24 100	6866	27 100	10040	32 200
2023	30 200	4479	41 100	8257	32 200	10060	15 200
2098	15 2000	4614	35 200	8547	17 100	10843	3 100
2394	32 100	5478	27 200	8662	29 100	10874	23 200
2651	10 200	6094	5 200	8665	8 200	11508	26 100
2676	36 100	6144	26 200	8893	45 100	11643	30 100

Rambursarea (minus 20%) ab 5 Ianuarie 1903, contra restituirii losurilor originale (inclusive cuponul de premii).

B. Tragera de amortisare. Au fost sortate următoarele 30 serii: 241 363 468 888 1587 2247 3025 3275 3300 3313 3987 4030 4066 4230 4360 4364 4384 4686 5401 6339 7070 7967 8030 8252 8960 9421 9674 9798 10310 10841.

Cele 1500 losuri din aceste serii se rescumpără ab 5 Ian. 1903 cu câte K 28— (minus 20%). Cuponul de premii se restituie și participă la următoarele trageri de premii. Tragera proximă la 1 Iulie 1903.

